

LBRIS

We know
books

STEPHEN KING

ÎNCHISOAREA ÎNGERILOR

Traducere din limba engleză și note de
CONSTANTIN DUMITRU-PALCUS

ARMADA

ÎNCHISOAREA ÎNGERILOR¹

Cred că în fiecare închisoare din America, de stat sau federală, găsești un tip ca mine – eu sunt omul care-ți aduce orice. Țigări făcute la comandă, un săcotei de marijuana, dacă te dai în vânt după așa ceva, o sticlă de brandy, ca să sărbătorești absolvirea liceului de către fiica sau fiul tău, sau aproape orice altceva... În limitele rațiunii, vreau să spun. Dar n-a fost întotdeauna așa.

Am ajuns la Shawshank când aveam doar douăzeci de ani și sunt unul dintre puținii oameni din mica noastră familie fericită care e dispus să recunoască deschis ce a făcut. Am comis o crimă. Am făcut o poliță de asigurare babană pe numele soției mele, care era cu trei ani mai în vârstă decât mine, după care i-am meșterit frânele Chevroletului pe care tatăl ei ni-l dăduse ca dar de nuntă. S-a întâmplat exact cum am plă-nuit, atât doar că nu plănuisem ca ea să se oprească în drum pentru a-i lua în mașină pe vecină și pe bebelușul acesteia, pe când cobora Castle Hill ca să meargă în oraș. Frânele au cedat și mașina a țâșnit printre tufișurile de la marginea izlazului,

¹ În original, *Rita Hayworth and Shawshank Redemption*. Nuvela a stat la baza filmului *The Shawshank Redemption* („Închisoarea îngerilor“), din 1994, cu Tim Robbins și Morgan Freeman în rolurile principale.

în plină viteză. Martorii au spus că mașina atinsese cel puțin optzeci la oră când s-a lovit de soclul monumentului închinat Războiului Civil, fiind cuprinsă imediat de flăcări.

Așa cum nici să fiu prins nu plănuisem, dar s-a-ntâmplat. Am primit un permis de ședere sezonieră în locul ăsta. În Maine nu există pedeapsa cu moartea, iar procurorul a avut grijă să fiu judecat pentru toate cele trei morți și să primesc trei condamnări pe viață, care urmau să fie executate consecutiv. Asta mi-a anulat pentru o lungă perioadă orice șansă de eliberare condiționată. Judecătorul a numit ceea ce făcusem „o crimă odioasă și atroce” și chiar așa a fost, dar acum ține de trecut. Poți să citești despre ea în paginile îngălbenite ale gazetei *Castle Rock Call*, în care titlurile de-o șchioapă ce anunțau condamnarea mea arată cumva caraghios și demodat, alături de știrile despre Hitler și Mussolini și agențiile „alfabetice” ale lui FDR¹.

Mă întrebați dacă m-am reabilitat? Nu știu ce-nseamnă cuvântul ăsta, cel puțin în ceea ce privește închisorile și instituțiile corecționale. Cred că e un cuvânt folosit de politicieni. S-ar putea să aibă și un alt înțeles și s-ar putea să am șansa să-l aflu, dar asta ține de viitor... ceva la care condamnării învață să nu se gândească. Eram tânăr, chipeș și veneam din cartierul sărac al orașului. Am lăsat gravidă o fată drăguță, morocănoasă și încăpățânată, care locuia într-una dintre cele mai frumoase case vechi de pe Carbine Street. Tatăl ei a fost

¹ Franklin Delano Roosevelt (1882–1945) a fost cel de-al treizeci și doilea președinte al Statelor Unite ale Americii (1933–1945). A înființat o serie de agenții federale în cadrul programului său de reforme pentru redresarea economiei americane afectate de criza economică din 1929–1933.

de acord cu căsătoria, dacă mă angajam la compania de aparatură optică pe care o deținea și „urcam pe scara ierarhică prin muncă”. Am descoperit însă că, de fapt, dumnealui avea de gând să mă țină în casă, sub directa lui supraveghere, ca pe un cățeluș obraznic, care încă nu a învățat să nu facă mi-zerie prin casă și s-ar putea să și muște. Până la urmă, am strâns în mine destulă ură ca să fac ceea ce am făcut. Dacă mi s-ar oferi o a doua șansă, n-aș mai face-o, dar nu sunt sigur că asta înseamnă că sunt reabilitat.

În orice caz, nu despre mine vreau să vă povestesc, ci despre un tip pe care-l chema Andy Dufresne. Dar până să vă pot povesti despre Andy, trebuie să vă mai explic câteva lucruri legate de mine. N-o să dureze mult.

Cum v-am mai spus, aproape patruzeci de ani am fost omul care putea să-ți facă rost de diverse la Shawshank. Iar asta nu însemna doar lucruri de contrabandă, cum ar fi țigările sau băutura, deși ele se aflau mereu în fruntea listei. Am făcut rost de mii de alte lucruri pentru oamenii aflați aici, unele dintre ele cât se poate de legale, dar greu de obținut într-un loc în care se presupune că ai fost adus ca să fii pedepsit. Era un tip care fusese condamnat fiindcă violase o fetiță și-și arătase părțile rușinoase față de alte câteva zeci; i-am făcut rost de trei bucățele de marmură roz de Vermont, iar el a meșterit din ele trei sculpturi drăguțe – un prunc, un băiețel de vreo doisprezece ani și un tânăr bărbos. Le-a numit *Cele trei vârste ale lui Isus*, iar respectivele sculpturi în miniatură se află acum în salonul unui fost guvernator al acestui stat.

Sau iată un nume de care s-ar putea să vă amintiți dacă ați crescut în nordul statului Massachusetts – Robert Alan Cote.

În 1951 a încercat să jefuiască First Mercantile Bank of Mechanic Falls, dar jaful s-a transformat într-o baie de sânge – șase morți în final, dintre care doi membri ai bandei, trei ostatici și un tânăr polițist care a scos capul într-un moment nepotrivit și s-a ales cu un glonț în ochi. Cote avea o colecție de bănuți. Bineînțeles, n-aveau să-l lase cu ea înăuntru, dar cu puțin ajutor din partea maică-sii și printr-un intermediar care conducea camionul spălătoriei, am reușit să i-o aduc. I-am zis: „Bobby, trebuie să fii nebun să ții o colecție de monede într-un hotel din piatră înțesat de hoți“. S-a uitat la mine și mi-a spus zâmbind: „Știu unde să le țin. O să fie în siguranță. Nu-ți face griji“. Și a avut dreptate. Bobby Cote a murit din cauza unei tumori cerebrale în 1967, dar colecția lui de monede n-a fost găsită niciodată.

Am adus ciocolată pentru bărbați de Valentine's Day; am adus trei milkshake-uri verzi, din alea care se servesc la McDonald's, în preajma Zilei Sfântului Patrick, pentru un nebun de irlandez, pe nume O'Malley; chiar am aranjat o proiecție nocturnă a filmelor *Deep Throat* și *The Devil in Miss Jones* pentru un grup de douăzeci de inși, care și-au pus la bătaie economiile pentru închirierea filmelor, chiar dacă m-am ales cu o săptămână de carceră pentru mica escapadă. Astea-s riscurile meseriei atunci când ești omul care face rost de orice.

Am adus cărți științifice și cărți porno, ultimele noutăți în materie de farse, cum ar fi scuturătoarele sau praful de scărpinat, și nu de puține ori am văzut cum câte-un veteran primește o pereche de chiloți de la nevasta sau de la prietena lui... și cred că nu e greu de ghicit ce fac tipii de-aici cu asemenea obiecte în nopțile lungi în care timpul se târăște cu viteza melcului. Nu fac rost de toate lucrurile astea pe gratis,

și la unele prețul e destul de piperat. Dar n-o fac *doar* pentru bani; la ce mi-ar sluji banii? N-o să-mi cumpăr niciodată un Cadillac și nici n-o să iau avionul ca să plec în Jamaica două săptămâni în februarie. O fac din același motiv pentru care un bun măcelar o să-ți vândă numai carne proaspătă: am o reputație pe care vreau să mi-o păstrez. Singurele lucruri cu care refuz să am de-a face sunt armele și drogurile tari. N-o să ajut pe nimeni să se sinucidă sau să ucidă pe alții. Am destulă moarte pe suflet ca să-mi ajungă pentru o viață.

Sunt un adevărat magazin universal. Așa se face că, atunci când Andy Dufresne a venit la mine în 1949 și m-a întrebat dacă aș putea să i-o aduc în închisoare pe Rita Hayworth, i-am spus că n-o să fie nicio problemă. Și n-a fost.

Când Andy a venit la Shawshank, în 1948, avea treizeci de ani. Era un bărbat îngrijit și scund, cu părul de culoarea nisipului și mâini mici, de om deștept. Purta ochelari cu rame aurite. Avea unghiile mereu tăiate și curate. Poate că e ciudat să ții minte un asemenea amănunt despre un om, dar mi se pare că-l definește pe Andy. Întotdeauna arăta ca și cum ar fi trebuit să poarte cravată, în „libertate“ fusese vicepreședinte al departamentului de tutelă al unei importante bănci din Portland. O mare realizare pentru un om atât de tânăr, mai ales dacă ții cont de cât sunt de conservatoare cele mai multe dintre bănci... iar când ajungi în New England trebuie să multiplici conservatorismul ăsta cu zece, pentru că aici oamenii nu-și încredințează banii altei persoane decât dacă e cheală, șchioapă și trage tot timpul de pantaloni ca să-și aranjeze suspensorul. Andy era închis pentru că-și ucisese nevasta și pe amantul acesteia.

După cum cred că am mai spus, toți cei aflați în pușcărie sunt nevinovați. Oh, ei recită textul așa cum teleevangheliștii recită din *Apocalipsa după Ioan*. Sunt victimele unor judecători cu inimi de piatră și boașe la fel de tari, ale unor avocați incompetenți sau ale unor înscenări ale poliției ori ale ghinionului. Recită ei asta, dar pe fețele lor se citește altceva. Majoritatea condamnaților sunt oameni de joasă speță, de niciun folos pentru ei înșiși sau pentru oricine altcineva, și cel mai mare ghinion al lor este faptul că mamele lor i-au purtat în pânțece până la soroc.

În toți anii pe care i-am petrecut la Shawshank, au fost mai puțin de zece inși pe care i-am crezut când mi-au spus că sunt nevinovați. Andy Dufresne a fost unul dintre ei, deși m-am convins de nevinovăția lui abia după ce-au trecut câțiva ani. Dacă aș fi făcut parte din juriul care i-a judecat cazul la Curtea Superioară din Portland, pe parcursul a șase săptămâni furtunoase în anii 1947-1948, și eu l-aș fi considerat vinovat.

A fost un caz al naibii de dificil, fără doar și poate; unul dintr-alea suculente, cu toate elementele potrivite. Pe de o parte, aveai o fată frumoasă, cu relații în societate (moartă), o personalitate sportivă locală (moartă și ea) și un tânăr și important om de afaceri, în boxă. Pe lângă asta, tot scandalul pe care putea să-l stârnească presa. Acuzarea avea un caz simplu și clar. Procesul s-a prelungit atâta doar pentru că procurorul general intenționa să candideze pentru Camera Reprezentanților și voia ca prostimea să aibă prilejul să-și întipărească bine în creier moaca lui. A fost un minunat prilej de circ juridic, cu spectatori care se așezau la coadă la patru

dimineața, în ciuda temperaturilor negative, ca să-și asigure un loc.

Faptele din dosarul procurorului, pe care Andy nu le-a contestat niciodată, au fost următoarele: avusese o soție, Linda Collins Dufresne; în luna iunie a anului 1947 ea își exprimase dorința de a învăța să joace golf la Falmouth Hills Country Club; într-adevăr, luase lecții vreme de patru luni; instructorul ei era Glenn Quentin, jucător profesionist de golf din Falmouth Hills; la sfârșitul lui august 1947, Andy aflase că soția sa și Quentin deveniseră amanți; Andy și Linda se certaseră strâșnic în după-amiaza zilei de 10 septembrie 1947; subiectul discuției lor aprinse fusese infidelitatea ei.

Andy a declarat că Linda ar fi susținut că era bucuroasă că el aflase; devenise stresant, spusese ea, să se tot furișeze, îi comunicase lui Andy că plănuia să obțină un divorț în Reno. Andy îi replicase că mai degrabă o s-o vadă în iad decât în Reno. Ea plecase să petreacă noaptea cu Quentin în bungalow-ul închiriat de acesta nu departe de terenul de golf. A doua zi de dimineață, femeia de serviciu îi găsisese pe amândoi morți în pat. Fiecare fusese împușcat de câte patru ori.

Tocmai acest ultim detaliu i-a fost mai potrivit lui Andy decât oricare altul. Procurorul cu aspirații politice a făcut mare caz de el în declarația de deschidere și în sinteza finală. Andrew Dufresne, a spus procurorul, n-a fost un bărbat înșelat cuprins de patima răzbunării împotriva soției sale infidele; asta, a adăugat el, putea fi înțeles, chiar dacă nu și iertat. Dar această răzbunare fusese săvârșită cu sânge-rece. Gândiți-vă! a rostit tunător procurorul către juriu. Patru și patru! Nu șase gloanțe, ci opt! *A goliți încărcătorul... după care s-a oprit să-l reîncarce, în așa fel încât să poată trage din nou*

în fiecare! PATRU PENTRU EL ȘI PATRU PENTRU EA, a titrat cu litere de-o șchioapă *Portland Sun*. *Boston Register* l-a supranumit Ucigașul Imparțial.

Un angajat al Casei de Amanet Wise, din Lewiston, a declarat că-i vânduse lui Andy Dufresne un revolver de calibrul .38 cu șase gloanțe, destinat forțelor de poliție, cu doar două zile înainte de dubla crimă. Un barman de la Country Club a declarat că, în seara zilei de 10 septembrie, Andy intrase în bar pe la șapte și dăduse peste cap trei pahare de whisky sec în decurs de douăzeci de minute – când se ridicase de pe taburet, îi spusese barmanului că avea să se ducă la locuința lui Glenn Quentin și că el, barmanul, va putea „să citească în ziare ce-avea să se întâmple”. Un alt vânzător, de data asta de la magazinul Handy-Pik, situat la nici doi kilometri de casa lui Quentin, le-a spus juraților că Dufresne intrase în magazin pe la nouă fără un sfert în aceeași noapte. Cumpărase țigări, trei litri de bere și niște prosoape de bucătărie. Medicul legist al districtului a confirmat că domnul Quentin și doamna Dufresne fuseseră uciși între orele unsprezece seara și două noaptea, în noaptea dinspre 10 spre 11 septembrie. Detectivul de la biroul procurorului general însărcinat cu rezolvarea cazului a declarat că, la mai puțin de șaiszeci de metri de bungalow, se afla un refugiu stradal și că, în după-amiaza zilei de 11 septembrie, trei elemente incriminatoare fuseseră recuperate din acel refugiu; primul articol, două sticle de un litru de bere Narragansett, goale (cu amprente acuzatului pe ele); al doilea articol, douăsprezece chiștoace de țigări (toate fiind Kool, marca preferată a acuzatului); al treilea articol, un mulaj de ghips al

urmelor de pneuri (identice cu modelul de pe anvelopele mașinii Plymouth 1947 a acuzatului).

În livingul bungalow-ului lui Quentin s-au găsit pe sofa patru prosoape de bucătărie. Prosoapele aveau găuri de la gloanțe și urme de praf de pușcă. Detectivul a formulat (în pofida obiecțiilor îndârjite ale avocatului lui Andy) teoria conform căreia criminalul înfășurase cu respectivele prosoape țeava armei, pentru a înăbuși zgomotul împușcăturilor.

Andy Dufresne a depus mărturie pentru a se apăra singur și și-a relatat povestea calm, detașat și fără patimă. A spus că începuse să audă zvonuri supărătoare despre soția lui și Glenn Quentin în ultima săptămână din iulie. În august, supărarea lui a devenit îndeajuns de mare ca să-l determine să investigheze un pic. Într-o seară, când Linda urma, chipurile, să se ducă la cumpărături în Portland, după orele de tenis, Andy i-a urmărit pe ea și pe Quentin la locuința cu etaj închiriată de acesta din urmă (botezată, inevitabil, de către ziare „cuibușorul de nebunii”). A parcat pe refugiu până când, după vreo trei ore, Quentin a adus-o cu mașina înapoi la club, unde ea își lăsase mașina.

— Dumneavoastră vreți să dați de înțeles acestei curți că soția nu v-a recunoscut sedanul Plymouth nou-nouț? I-a întrebat procurorul atunci când i-a venit rândul.

— Am făcut schimb de mașini cu un prieten în seara aia, a răspuns Andy, iar juriul nu a privit deloc cu ochi buni calmul cu care el a recunoscut cât de atent își plănuiise investigația.

După ce i-a înapoiat mașina prietenului său, s-a dus acasă cu propria mașină. Linda stătea în pat, citea o carte. A întrebat-o cum a fost drumul la Portland. Ea i-a răspuns că fusese

distractiv, dar nu găsisese niciun lucru care să-i placă într-atât încât să-l cumpere.

— Atunci am știut sigur, le-a spus Andy spectatorilor ce ascultau cu sufletul la gură, vorbind cu aceeași voce stăpânită și distantă cu care-și rostise întreaga mărturie.

— Ce stare de spirit ați avut în cele șaptesprezece zile scurse de atunci și până-n noaptea în care soția dumneavoastră a fost ucisă? I-a întrebat avocatul lui.

— Am fost foarte nefericit, a spus Andy liniștit, cu răceală.

Ca un om care citește o listă de cumpărături, a precizat că s-a gândit să se sinucidă, mergând până acolo încât și-a cumpărat un pistol din Lewiston, pe 8 septembrie.

Avocatul l-a invitat apoi să relateze juriului ce s-a întâmplat după ce soția lui a plecat să se întâlnească cu Glenn Quentin, în noaptea crimelor. Iar Andy le-a relatat... și impresia pe care a lăsat-o a fost dintre cele mai rele posibile.

Îl știu de aproape treizeci de ani și pot să vă spun că era omul cu cea mai mare stăpânire de sine pe care l-am cunoscut. Ceea ce era în regulă cu el te lăsa să întrezărești, puțin câte puțin. Ceea ce nu era în regulă ținea bine ascuns în sinea lui. Dacă a avut vreodată o noapte întunecată a sufletului, cum a zis nu știu care scriitor, n-o să aflăm în veci. Era genul de om care, dacă ar fi decis să se sinucidă, ar fi făcut-o fără să lase vreun bilețel, dar nu înainte de a-și pune toate treburile în ordine. Dacă ar fi plâns în boxa martorilor ori dacă vocea i s-ar fi îngroșat și-ar fi devenit ezitantă, chiar dacă ar fi țipat la procurorul ăla cu intenții serioase de a ajunge la Washington, nu cred că ar fi primit condamnarea pe viață cu care s-a ales. Și chiar dacă ar fi obținut-o, până în 1954 ar fi fost eliberat condiționat. Dar și-a spus povestea asemenea

unui magnetofon, vrând parcă să zică juriului: asta e povestea. Ori o acceptați, ori o respingeți. Au respins-o.

A spus că a fost beat în noaptea aia, că fusese mai tot timpul beat începând cu 24 august și că, în general, nu prea rezista la băutura. Bineînțeles că această declarație, în sine, era greu de înghițit de orice juriu. Pur și simplu, ei nu și-l puteau închipui pe acest tânăr distant și stăpân pe sine, îmbrăcat într-un elegant costum din lână, la două rânduri, cu vestă, îmbătându-se criță din pricina unei aventuri a nevestei cu un amărât de antrenor de golf. Eu am crezut-o, pentru că am avut șansa să-l văd pe Andy așa cum cei șase bărbați și cele șase femei nu l-au văzut niciodată.

În perioada în care l-am cunoscut, Andy Dufresne nu bea decât patru pahare de alcool pe an. Se întâlnea cu mine în curtea pentru exerciții fizice în fiecare an, cam cu o săptămână înainte de ziua lui de naștere, și apoi încă o dată, cam cu două săptămâni înainte de Crăciun. Cu fiecare prilej, cerea să-i aduc o sticlă de Jack Daniel's. O cumpăra așa cum majoritatea condamnaților reușesc să-și plătească mărfurile – cu plata de sclav pe care o primesc aici, la care adaugă ceva bani proprii. Până în 1965 primeai ca pușcăriaș zece cenți pe oră. În '65 au săltat plata până la un sfert de dolar. Comisionul meu pentru băuturi era și este de zece la sută, iar când adaugi asta la prețul unei sticle de whisky fin cum e Black Jack, poți să-ți faci o idee despre câte ore a trebuit să asude Andy Dufresne la spălătoria pușcăriei ca să-și cumpere cele patru pahare de băutura pe an.

În dimineața zilei sale de naștere, pe 20 septembrie, își turna un pahar zdravăn și, după ce se dădea stingerea, mai bea unul. A doua zi, îmi înapoia sticla cu ce mai rămăsese în ea, iar eu o împărțeam cu cei din jur. Cât despre cealaltă sticlă,